

ΑΡΘΡΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ**Ένα μύθο θα σας πω... «Ασκληπιός»**

Ο Ασκληπιός ήταν ο θεός της Ιατρικής στην Αρχαία Ελλάδα και αναμφίβολα ο πρώτος Ιατρός του αρχαίου Ελληνικού κόσμου. Σύμφωνα με την παράδοση ήταν γιος ενός θεού, του Απόλλωνα και μιας θνητής, της Κορωνίδας η οποία ήταν κόρη του βασιλιά της Λακέρειας (ευρίσκεται στην Θεσσαλική πεδιάδα) Φλεγύα και εγγονή του βασιλιά της Επιδαύρου Μάλου. Υπολογίζεται ως επικρατέστερη χρονολογία γέννησής του το έτος 1240 π.χ. Σύμφωνα με τον Όμηρο γεννήθηκε στη Τρίκκη (σημερινά Τρίκαλα), ενώ σύμφωνα με τον Πίνδαρο στη Λακέρεια πατρίδα της μητέρας του. Για τη γέννηση του Ασκληπιού ο Στράβων γράφει: "Άλλος είναι ο ποταμός Ληθαίος, γύρω από την Τρίκκη, όπου λέγεται ότι γεννήθηκε ο Ασκληπιός".

Φωτογραφία 1. Ασκληπιείο Τρίκκης.

Όταν η Κορωνίδα ήταν έγκυος, περιμένοντας το παιδί του Απόλλωνα (ιατρός των θεών), ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε έναν θνητό τον Λαπίθη Ίσχυν βασιλιά της Αρκαδίας, γιό του Ελάτου. Ο Απόλλων έμαθε από το πτηνό κόρακα την απιστία της, οργίστηκε με αυτό, σκότωσε τον Ίσχυν και διέταξε την δίδυμη αδελφή του, την θεά Άρτεμη, να σκοτώσει την Κορωνίδα με τα βέλη της, και ενώ το νεκρό σώμα της Κορωνίδας καιγόταν ο Απόλλων θυμήθηκε ότι η Κορωνίδα ήταν έγκυος και παρακάλεσε τον Ερμή να βγάλει το μωρό (που προερχόταν από αθάνατο θεϊκό σπέρμα) από την κοιλιά της και να του το δώσει (κατά άλλη εκδοχή το έσωσε ο ίδιος).

Ο Απόλλωνας παρέδωσε το βρέφος στον Κένταυρο Χείρωνα, γιο του Κρόνου και της Φιλύρας, αδελφό του Δία, που ζούσε στο Πήλιο και δίδασκε στους θνητούς την πολεμική τέχνη, το κυνήγι, την ιατρική, την μουσική, την αστρονομία, την νομοθεσία, τη μαντική, καλλιεργούσε

φαρμακευτικά βότανα και δίδασκε τη χρήση τους. Κοντά του ο Ασκληπιός διδάχτηκε «και κατέστη μέγας Ιατρός, θεραπειών πάσας τας νόσους είτε δι' επωδών είτε διά φαρμάκων είτε δι' εγχειρήσεων».

Ο Όμηρος και ο Πίνδαρος υποστηρίζουν ότι ο Ασκληπιός ήταν ένας απλός θνητός, άρχοντας της Θεσσαλικής πόλεως Τρίκκης, όπου άσκησε την ιατρική «ιητήρ αγαθώ», ενώ σύμφωνα με τον Απολλόδωρο θεοποιήθηκε μετά τον θάνατο του γιατί φονεύθηκε από κεραυνό του Πλούτωνα κατά παραγγελία του Δία. «Επειδή όμως ο Ασκληπιός έφθασε μέχρι του σημείου να αναστήσει και νεκρόν, φοβηθείς ο Ζευς, μήπως καταργούμενου του Θανάτου απολέσει το κράτος αυτού επί των ανθρώπων, κατακεραύνωσε αυτόν».

Το όνομα του Ασκληπιού προέρχεται από τις λέξεις άλκω (βοηθώ) και ήπιος (πράος) και κατά άλλους από τη λέξη ασκάλβος (σαύρα ή φίδι). Το ιερό σύμβολο του είναι το φίδι και αυτό φαίνεται στα πιο πολλά αγάλματα του (το σύμπλεγμα του Ασκληπιού με το φίδι και τη ράβδο) που αποτελεί το έμβλημα της ιατρικής σχεδόν παγκοσμίως. Ο όφις συμβολίζει τη μακροβιότητα και την περιοδική ανανέωση επειδή τα φίδια αναζωογονούνται με την αποβολή του δέρματος τους, η δε ράβδος την υποστήριξη και την ανακούφιση των πασχόντων.

Ο Ασκληπιός σύλλεγε τα φαρμακευτικά βότανα που είχε διδαχτεί από το Κένταυρο Χείρωνα από το Κερκέτιον όρος (σημερινό όνομα Κόζιακας), που βρίσκεται κοντά στην πόλη των Τρικάλων, απέναντι από την Καλαμπάκα. Στη Τρίκκη ο Ασκληπιός δημιούργησε το πρώτο «υγεινοθεραπευτήριο», το πρώτο Ασκληπιείο. Η φήμη του πέρασε γρήγορα τα όρια της Τρίκκης. Η ταχύτατη εξάπλωση της λατρείας του Ασκληπιού, αποδίδεται στο γεγονός ότι ανήκε στις κατ' εξοχήν παρήγορες θεότητες (χθόνιους θεούς) και είχε τη δύναμη να θεραπεύει τους αρρώστους και να παρατείνει τη ζωή των ανθρώπων.

Φωτογραφία 2. Ασκληπιείο Τρίκκης.

Τόσο ο ίδιος, όσο κι όλα τα μέλη της οικογένειάς του είχαν κάποια σχέση με την Ιατρική και θεωρούνταν προστάτες της υγείας, όπως δείχνουν και τα ονόματά τους.

Η σύζυγος του Ηπιόνη είχε θεραπευτικές-νοσηλευτικές γνώσεις. Άλλωστε και το όνομα Ηπιόνη (από τη λέξη «ήπιαν φαρμακείαν»- γλυκύτητα) ερμηνεύεται ως ένδειξη του ότι γνώριζε να απαλύνει τους πόνους, λατρευόταν δε στην Αθήνα, στη Κω και στην Επίδαυρο. Οι υιοί του Μαχάων(χειρουργός) και Ποδαλείριος (παθολόγος) ήταν διαπρεπείς ιατροί στο Τρωικό Πόλεμο. Οι κόρες του ήταν, η Πανάκεια (συνυφασμένη με την έννοια της θεραπείας και της βοτανολογίας), η Ιασώ (με την έννοια της ίασης), η Ακεσώ (με την θεραπεία και την επανόρθωση κάποιας βλάβης), η Αίγλη (η λάμψη του φωτός του ηλίου (αίγλη) και η ευμενής επίδραση του στην υγεία) και η Υγεία (θεά της υγείας). Επίσης υιοί του ήταν, ο Τελεσφόρος (συνυφασμένος με την αποτελεσματικότητα μιας θεραπείας) και ο Αλεξήνωρ (με τη βοήθεια προς τους ανθρώπους και την αποτροπή κάθε κακού).

Τα Ασκληπιεία ήταν στην αρχαία Ελλάδα τόποι λατρείας, θεραπευτικά κέντρα αλλά και μαντεία αφού στη διάρκεια της εγκοίμησης ο Ασκληπιός εμφανιζόταν στα όνειρα του ασθενή του αποκάλυπτε την θεραπεία με κάποιο χρησμό και στη συνέχεια την ερμήνευε και την εφάρμοζε ο ιερέας του Ασκληπιείου. Αφορμή για την ίδρυση τους έδιναν οι διάφορες επιδημίες και η ανάγκη να απομακρυνθούν οι ασθενείς από τους υγιείς. Ως τον 5^ο αιώνα στον ελλαδικό χώρο αλλά και πέραν αυτού υπολογίζεται ότι είχαν ιδρυθεί περί τα 500 Ασκληπιεία.

Φωτογραφία 3. Οι ανασκαφές που ανέδειξαν μέρος του Ασκληπιείου Τρίκκης έγιναν στα ανατολικά του Μητροπολιτικού ναού των Τρικάλων του Αγίου Νικολάου.

Κατά το Στράβωνα περισσότερο φημισμένα ήταν τα Ασκληπιεία της Τρίκκης (*"Εστί δ' η μιν Τρίκκη, όπου το ιερόν του Ασκληπιού το αρχαιότερον και επιφανέστατον"*), της Επιδαύρου στην Πελοπόννησο (*"Τα γαρ Ασκληπιεία τα επιφανέστατα γεγονότα εξ Επιδαύρου"*), της Περγάμου

(του οποίου ο ναός κοσμεύεται από τρία χρυσά αγάλματα: του Ασκληπιού, της Υγείας και του Τελεσφόρου) και της νήσου Κω ("*σφόδρα ένδοξον και πολλών αναθημάτων μεστόν*"). Γνωστά Ασκληπιεία ήταν επίσης και της Τιτάνης, των Αθηνών, της Λισσού, της Λεβήνος και της Κυρήνης. Ο Ασκληπιός πιθανό, από κάποιες μαρτυρίες, να θάφτηκε στην Επίδαυρο. Στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου που ιδρύθηκε περίπου το 600 π.χ. διεξάγονταν τα «Ασκληπιεία» προς τιμή του θεού Ασκληπιού, επειδή ο τόπος θανάτου και ταφής κάποιου θεού θεωρείτο ιερός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ζιάκας Γ. Ο Ασκληπιός και το Ασκληπιείον Τρίκκης. Τρίκαλα 1992.
  2. Μανιάτης Π. Ιστορία της Ιατρικής. Εκδόσεις Εντός, Αθήνα 2002 :101-103.
  3. Margotta R. Ιστορία της Ιατρικής, μετάφραση Γ. Ν. Αντωνακόπουλος, Εκδόσεις Μ. Γρ. Παρισιάνος, Αθήνα 1996:22-26.
  4. Παπαβασιλείου Ι, Ρόζος Β. Εγχειρίδιον της Ιατρικής. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών. Αθήνα 1979, 1:90-95.
  5. Πausanias. Ελλάδος Περιήγησης. Στο: Τα άπαντα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Πάπυρος, Αθήνα, 1975.
  6. Ρηγάτος Γ. Ιστορία της Νοσηλευτικής Από τη Φιλάνθρωπη Τέχνη στη Σύγχρονη Επιστήμη, Εκδόσεις ΒΗΤΑ, Αθήνα 2006: 11,12,20-22.
  7. Ρούσσου Χ. Νοσηλευτική- Ιστορική αναδρομή. Αθήνα 2003:300-45.
  8. Στράβων. Γεωγραφικά. Στο: Τα άπαντα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Πάπυρος, Αθήνα, 1975.
  9. Tick E, Τασούλης Π. Η θεραπεία της ψυχής μέσα από τα όνειρα. (μτφ). Εκδόσεις Ενάλιος 2003:53-100.
  10. Φωτογραφίες. Προσωπική Συλλογή Φ. Μπαμπάτσικου, Χ. Κουτή.
-

Φωτούλα Μπαμπάτσικου

Επίκουρος Καθηγήτρια Νοσηλευτικής Α΄ Τ.Ε.Ι. Αθήνας